

"J'AI VÉCU COMME UN FOU..."

(Tự Truyện 6)

(Trích thơ Apollinaire: "Ta đã sống như một thằng điên...")

*/ Tháng 11/1995, thái độ TNH rõ ràng có điều khác biệt. Cuốn Nhật Nguyệt I tự tay tôi đánh máy xong đã lâu nhưng vì ngại ngùng cái nội dung sự thật hai mươi năm cũ về anh Phùng Kim Ngọc sẽ làm TNH đau đớn, nên mãi vẫn chưa dám đưa TNH đọc. Phía TNH cũng chẳng tỏ ra chút nào ý muốn hỏi xem tác phẩm tiến triển tới đâu.

Chỉ Lê Duy Linh là người bạn duy nhất còn thường xuyên cùng tôi chuyện trò qua điện thoại về Nhật Nguyệt I, tờ Văn Uyển hay về những nỗi gập ghềnh không lúc nào ngưng trong cuộc sống tôi mà anh cảm nhận được. Luôn luôn anh khuyên tôi hãy nên quên cái riêng để nghĩ đến cái chung tôi và TNH bấy lâu tạo dựng. "Cái chung ấy" chính là con bé Âu Cơ và những đứa con tinh thần từ mỗi phía. Ít ra tôi may mắn còn có một người bạn! Người bạn không nhìn tôi bằng bề ngoài hời hợt mà đã "dám vượt qua dư luận" để đến với tôi bằng những giá trị nào tiềm ẩn trong tôi.

Một lần, Lê Duy Linh nhận định:

"Chị là người có nhiều cá tính lạ. Thường, phụ nữ chỉ yêu hoa hồng hoa lan, còn chị lại yêu *marguerite*, một loài hoa dại mọc bên đường, ai cũng có thể dẫm chân lên ấy. Chị sẵn sàng cho ai đó một vật hiện kim quý giá chứ không bao giờ muốn bán đi một quyển sách hay một bức tranh. Chị dạy học trò cũng theo cái cách rất lạ, dạy cái tâm rồi mới uốn nắn cái tài. Tại sao chị không bình thường như bao kẻ khác để chính mình không bị ray rức?"

[Tháng 8/1995 làm cuộc biểu diễn đặc biệt cho Trần Thị Như Hà, đưa học trò giỏi nhất trước khi Như Hà từ giã tôi để vào đại học San Francisco, trong bài diễn văn nói cùng đám học trò trước đông đảo khán giả, có một đoạn tôi đọc như sau:

"Trên tất cả các bài học hằng ngày, cô mong các con luôn ghi nhớ bài học tri ân. Trước hết là tri ân Thượng Đế đã cho các con làm người, tri ân cha mẹ đã cho các con chào đời, tri ân thầy cô, họ hàng và tất cả mọi người trong đời sống đã góp tay làm cho các con khôn lớn. Các con phải biết, khi các con cầm được chén cơm trong tay thì không phải là nó từ trên trời rơi xuống, mà chính là do kết quả của bao bàn tay làm lưng cực nhọc, từ người nông phu cày ruộng cho đến cha mẹ các con... Khi các con ý thức rõ sự liên hệ giữa mình và người cần thiết như thế nào, các con mới có thể trải lòng yêu thương ra trên nhiều cách. Đến lúc ấy cô tin rằng các con sẽ đạt được đúng một thứ âm nhạc cao quý và tiếng đàn mới thật sự trở nên rung cảm. Tại sao? Bởi vì trong tiếng đàn ấy đã có chứa đựng tâm lòng biết yêu thương tất cả mọi người chung quanh..."

Lê Duy Linh tiếp:

“Xứ Mỹ này, vật chất được đặt lên hàng đầu giá trị. Sao chị không như người khác, học trò đưa nào trả đủ tiền thì dạy, cứ gì phải bận tâm sau khi chúng đã rời khỏi lớp?”

Tôi đáp lời anh:

“Không như thế bởi vì *'tự tôi đã không thể là như thế'*. Ngày xưa tôi may mắn được học với một giáo sư có lòng thương tôi như đứa con của ông. Những gì tôi nhận lãnh được từ ông chẳng phải chỉ là âm nhạc mà còn nhiều thứ trong đời sống. Thành ra ngày nay, những cái gì tôi đang hành xử trên lũ học trò đâu có nghĩa rằng tôi *'ban cho chúng'*, mà chính là tôi *'trả lại thầy tôi'* lòng yêu thương tôi từng nhận nơi ông từ thuở ngây thơ.”

[Cũng vào dịp trình tấu của Như Hà tháng 8/1995, trong bài phỏng vấn của Văn Thanh đăng trên Văn Uyên Mùa Thu 95, tôi đã nói:

“...Vai trò của một giáo sư âm nhạc có tài là phải biết khai thác và hướng dẫn học trò đi đúng con đường âm nhạc hợp với tâm hồn em ấy. Ví dụ, tôi sẽ không bao giờ khuyến khích một em sớm tỏ lộ bản năng ưa thích tiền bạc đi vào ngành âm nhạc, nghệ thuật; em sẽ không thể nào thành công trên các lãnh vực đó. Tôi cũng sẽ không khuyến một em có bản chất hiếu động, thích phô trương, tiếp tục theo ngành nhạc cổ điển Tây Phương, bởi tôi biết em không đủ kiên nhẫn và khiêm tốn để vượt qua được bức tường sắt dày cứng của loại nhạc bác học này. Trái lại, tôi sẽ chỉ khuyến nếu muốn tiếp tục theo âm nhạc, hãy chuyển hướng sang các ngành nhạc jazz, nhạc VN, nhạc moderne, vừa dễ khoa trương vừa đỡ mất thì giờ vô ích. Uốn nắn cái tài, với tôi, không quan trọng bằng uốn nắn sự khiêm nhường và tính kiên nhẫn trong một tâm hồn riêng.”]

Một bữa tôi kể Lê Duy Linh nghe, cuộc đời tôi từng trải qua những lần sống rất phong ba bão táp (trong khi gia cảnh mẹ tôi không phải hèn kém). Từ cuộc đời tháng 4/1975, sau các cuộc rượu khuya, thay vì về nhà để bà mẹ già phải buồn rầu nhìn nỗi khướt say tuyệt vọng của mình, tôi chui vào lòng các ông công *ciment*, sờ lục lọi Sài Gòn đang để hai bên con đường Yên Đổ, tỉnh bơ ngồi ngủ... Nhiều lần bị vợ của các người đàn ông say mê tiếng đàn đánh ghen tàn bạo ngay chính cái nơi tôi vừa trình diễn... Một lần năm 1978, trong chuyến lưu diễn Cần Đước với đoàn cải lương Sài Gòn III, tại một cuộc rượu khuya ban tổ chức quận khoản đãi đám Tân Nhạc, tôi bị viên trưởng đồn công an kẻ sủng vào màng tang mà bảo *'Nếu không chịu nhận tình yêu anh ta, cái cò sẽ được bóp'...*”

Lê Duy Linh kêu lên thảng thốt:

“Tại sao chị không viết ra hết những cái ấy? Hãy mau dẹp quách các quyền Tài Hoa Mệnh Bạc tầm ruồng khó ai đọc nổi để ghi xuống mọi cái gì chị từng sống trải đi!”

Tôi đáp:

“Đó là chuyện cá nhân, đâu ích lợi gì cho kẻ khác nếu biến nó thành chữ nghĩa?”

Anh bực tức:

“Sao lại không? Nỗi thống khổ hay niềm hạnh phúc nào trên trần thế cũng đều có cái đẹp của nó để làm cho cuộc đời bớt nhàm chán nếu nghệ sĩ biết trình bày ra trong âm nhạc, thi ca, văn chương hay nghệ thuật.”

Và anh tò mò:

“Với tên công an kia, chuyện gì đã xảy ra sau đó?”

Tôi cười lớn:

“Anh nghĩ chuyện gì sẽ xảy ra chứ? Tôi nhận lời anh ta?”

“Chứ chị làm sao?”

Tiếng cười tôi càng sáng khoái:

“Tôi nhìn thẳng vào mắt anh ta. Có lẽ cái gì đó mà tôi thường nghe người khác bảo rằng ‘*rất buồn*’ trong đôi mắt tôi làm anh ta hạ khẩu súng ngay lập tức. Sau đó, anh ta xin lỗi tôi.”

Tôi lại kể:

“Tôi có ba em gái, đứa nào cũng đẹp, cũng sang và rất tiểu thư đài các. Chỉ có tôi ‘lạ đạn’ làm nhục gia đình! Đạo sau 75, tôi và vợ chồng Nguyễn Hữu Hiệu & Huệ Thu cùng góp tiền mở chung với nhau một sạp sách ở lề đường Lê Lợi. Tại đây, có một anh chàng đi mua sách, làm quen với tôi. Chúng tôi đi uống *café* uống rượu với nhau đã nhiều lần mà anh chẳng hề được tôi cho nhìn thấy căn nhà mình đang ở. Cứ mỗi lần đón tôi từ quán sách đi chơi với nhau xong, đưa tôi về là tôi lại bắt anh dừng xe nơi ngã tư cách nhà mẹ tôi vài chục thước; nhìn anh quay đi hẳn, tôi mới thủng thẳng bước trở lại nhà. Một lần anh hỏi tôi: ‘*Tại sao Thu Vân không cho tôi biết nhà?*’ Tôi cười: ‘*Làm dĩ chíin phương phải để một phương lấy chồng bạn ạ. Nhà tôi có ba cô em gái. Phương lấy chồng, tôi trân trọng dành cho các em tôi chứ chẳng phải cho tôi.*’ Về sau anh bạn kể lại tâm trạng khi ấy: ‘*Anh yêu tôi tức thì sau câu nói đó. Anh nghĩ, cô này hay thật, vừa mới đi uống rượu để ăn thịt chó với mình xong lại cũng có thể thốt ra một lời chân thành đầy đạo đức như trên.*’”

Lê Duy Linh càng thêm tức tối:

“Chị phải viết hết các cái ấy ra đi! Một nhà văn, điều cần thiết ghê gớm là đề tài viết. Chị có quá nhiều đề tài, tại sao bỏ phí?”

Tôi trả lời:

“Sở dĩ không viết vì không muốn mẹ tôi đau mà đau. Khi bà sanh tôi ra, nuôi khôn lớn, cho học hành đủ môn tới nơi tới chốn, bà chỉ mong nhìn thấy cuộc đời tôi bình yên hạnh phúc, nào mong tôi trải qua những niềm thống khổ? Bao giờ mẹ tôi chết đi, tôi sẽ viết ra hết; nếu không ai thèm đọc thì ít nhất cũng có anh được toại nguyện vì lời khuyên của anh, tôi đã làm theo.”

Tôi tiếp:

“Còn nhiều lắm những nỗi cơ hàn cay đắng thời gian trước đó, một bữa đẹp trời tôi sẽ kể hết cho anh nghe.”

Và thêm, rất thành thật trong riêng cảm nghĩ:

“Bởi vậy ngày nay ở với TNH, dầu gặp nhiều đau thương chùng nào chẳng nữa, tôi thấy vẫn còn ấm êm rất nhiều so với những nỗi thống khổ trong cuộc đời tôi đã trải qua.”

*/ Bữa khác nữa, tôi cho Lê Duy Linh hay sự đồng ý của tôi về cái dự định muốn bỏ đi xa vài tuần của TNH. Tôi tâm sự:

“Hình như TNH đang bị bủa vây vì vấn đề gì đó. Thú thật với anh, trên mặt làm vợ, quả là tôi có tệ bạc lơ là, nhưng trên mặt tình cảm sâu kín, tôi luôn luôn quan tâm tới từng chút văn chương thi ca của anh ấy. Điều tôi rất lo sợ là sự khủng hoảng viết lách có thể đang xảy ra cho TNH. Tôi e rằng TNH không viết được nữa.”

Lê Duy Linh nhận định:

“Chị không những là người bạn đời tốt mà còn là bạn đường quý báu của TNH. Tôi ít thấy có người vợ nào để ý quan tâm đến tình trạng viết lách của anh chồng nhà văn như chị đang làm với TNH đâu.”

Tôi thở dài:

“Tôi biết tôi vẫn còn thương và cần thiết TNH ghé góm nhưng điều dày vò tôi là sự việc: *‘Từ lâu những hờ hững của tôi trong đời sống hằng ngày đã tạo nên trong TNH cái thói quen không còn muốn tâm sự gì nữa với tôi.’*”

Cũng chỉ Lê Duy Linh là người duy nhất biết và điện thoại thăm hỏi từng lúc xem Nhật Nguyệt I đã tới đâu rồi? Khi hiểu ra tình trạng lạnh lùng TNH đang đối cho Nhật Nguyệt I, anh bày tỏ:

“Vài lần đi uống *café* với TNH, tôi nhận ra một điều rõ rệt: *‘Chính anh ấy cũng rất nôn nóng đọc xem chị viết gì về người đàn ông năm cũ.’* Chị nên đưa TNH đọc, hỏi ý xem thế nào, có nên in ra hay không rồi hãy làm theo.”

Lê Duy Linh cười, nói thêm:

“Thuận vợ thuận chồng tát bể đông cũng cạn. Chị phải luôn nhớ điều ấy.”

*/ Buổi tối ngày 9/11/1995, tôi đưa TNH đọc Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau tập I. Sáng hôm sau TNH trả lại bản thảo, trong có kèm lá thư ngắn:

“Nov. 10/1995,

Em,

Bố đã đọc xong Nhật Nguyệt I lúc 5 giờ 25 phút sáng nay. Đây là một tác phẩm rất xúc động và đẹp bẽnh bồng. Nhân vật chính như một con chim thiên di, mãi bay tìm hoài một cõi trú. Nhưng vì là chim thiên di nên cõi trú dường như chỉ là ảo ảnh trước mặt.

Nhân vật nam, nghệ sĩ, tài hoa, nồng nhiệt và mê đắm trong tình yêu nhưng thiếu tự tin và ích kỷ, không được già dặn như số tuổi. Hay có thể vì bản chất tình cảm của nghệ sĩ là sự ích kỷ, làm lán át sự già dặn đi?

Bố sẽ trình bày và cho đưa in Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau như em muốn.

Tuy nhiên nếu cuốn II hoàn tất sớm để có thể xuất bản gần đây sau khi cuốn I phát hành thì sẽ có nhiều cơ may thành công tốt về cả hai mặt kinh tế lẫn hậu thuẫn. Đây chỉ là ý kiến của bố. Còn thì tùy em và không thể thúc đẩy em trong sự sáng tạo được.

Bố.”

□